

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
MH - Fakultetsstyret		12.05.2022

Høring - Rapport fra nasjonalt utvalg om finansieringen av universiteter og høyskoler

Forslag til vedtak:

Fakultetsstyret tar saken til orientering.

Hensikt med saken:

Hensikten med denne saken er å orientere Fakultetsstyret om arbeidet med høringsinnspill til rapporten fra nasjonalt utvalg om finansiering av universiteter og høyskoler.

Bakgrunn og vurdering:

Regjeringen nedsatte 9. september 2021 et ekspertutvalg som skulle se på finansiering av universitet og høyskoler. Utvalget overleverte en rapport om arbeidet sitt 17. mars 2022 og NTNU har mottatt rapporten på høring. Det legges opp til en bred involvering og høringsprosess. Som et ledd i arbeidet med rapporten har NTNU oppnevnt et internt NTNU-utvalg som samler innspillene fra enhetene og ser på eksisterende finansieringsmodeller i sammenheng med forslagene fra rapporten, NTNUs strategi og måloppnåelse.

NTNUs interne finansieringsutvalg mener at en finansieringsmodell bør virke godt også i tider hvor det ikke nødvendigvis er vekst i sektoren. Organisasjonen må derfor forberede seg på stagnasjon i bevilgning fra Kunnskapsdepartementet, og ha en finansieringsmodell som sikrer god ivaretagelse av vårt samfunnsoppdrag med strammere økonomiske rammer.

Organisasjonen er bedt om å vurdere og svare på følgende spørsmål:

- Hvilke indikatorer vurderer dere er viktige for å ivareta god ressursallokering?
- Hvilke indikatorer vurderer dere er viktige for å oppnå vårt samfunnsoppdrag?
- Dersom dere ønsker å beholde en eller flere av indikatorene utvalget foreslår fjernet, hvordan bidrar disse til økt kvalitet og måloppnåelse i dag?
- Hvordan vurderer dere at foreslått endring av finansiering av livslang læring ivaretar våre studietilbud innenfor dette segmentet?

- Dersom utviklingsavtalene skal knyttes til finansiering, hvordan vurderer dere at dette best kan gjennomføres?
- Er det andre momenter dere ønsker å belyse?

Målet for utvalgets arbeid

Selv om universitetene og høyskolene i Norge har hatt en positiv kvalitetsutvikling og på mange områder driver på et høyt nivå, er det potensial for at man ut fra de tilgjengelige ressursene i større grad kan innfri regjeringens ambisjoner for universitets- og høyskolesektoren som en drivkraft for en god og bærekraftig samfunnsutvikling.

Regjeringen ønsker en finansiering av UH sektoren som fremmer det brede samfunnsoppdraget til institusjonene, ivaretar en desentralisert struktur og bidrar til bedre studiekvalitet og livslang læring. Videre ønsker Regjeringen å øke basisfinansieringen for universiteter og høyskoler og bidra til å kompensere merkostnader for flercampusinstitusjoner.

Hensikten med dette arbeidet er å bidra til at følgende mål oppnås gjennom finansieringen av universiteter og høyskoler:

- Sektoren oppnår samlet sett *helheten i de gjeldende målene*, og med en balanse mellom ulike mål som er i tråd med samfunnets interesser og de politiske intensjonene for bevilgningene.
- Finansieringen ivaretar et faglig *mangfold* ved og mellom de enkelte institusjonene, og skaper ikke hindre for samarbeid eller arbeidsdelinger som er ønsket på et faglig eller samfunnsmessig grunnlag.
- *Kriteriene for ressursfordelingen* styrker motivasjonen for å forbedre oppnåelsen av de gjeldende målene, og gir minst mulig uønskede virkninger.
- Rammene for finansieringen ivaretar både *myndighetenes og institusjonenes evne* til å oppfylle sine roller og ansvar i den gjeldende styringspolitikken. Rammene gir det nødvendige handlingsrom for politiske beslutninger og demokratisk innflytelse og til selvstendige institusjoner som kan gjøre egne prioriteringer.
- Tildelingene *balanserer hensynene til langsiktighet i forskning og høyere utdanning* og hensynene til å kunne iverksette skiftende politiske prioriteringer uten større strukturelle endringer for hvordan midlene tildeles. Bruken av ulike tildelingsformer og -kriterier lar seg justere basert på de faktiske resultatene som blir observert.
- Det er åpenhet om kriteriene som ligger til grunn for budsjettendringer, og om hva som er de tilsiktede resultatene av bestemte valg i finansieringen.
- Systemet sikrer god statlig budsjettkontroll og fremmer en effektiv utnyttelse av offentlige midler.

Utvalgets vurderinger og forslag

- Regjeringen ønsker en forenkling av finansieringsmodellen og derigjennom styre i det store, og ikke i det små.
- Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning bør inneholde planer for dimensjoneringen av høyere utdanning i Norge
- Utvalget mener at dagens finansieringsmodell bidrar ikke til mangfold i sektoren og ønsker å sette fokus på dette
- Valg av noen resultatindikatorer som styringsverktøy for å fordele midler, betyr ikke at oppgaver som ikke gjenspeiles med indikator er mindre viktige
- Utviklingsavtalene bør få en tyngre rolle i styringen av sektoren og det bør følge finansiering med avtalene. Gjennom å etablere målsetninger i utviklingsavtalene med KD, kan dette kobles til finansiering av universitetene og høyskolene og følgelig få til mer målrettet styring. Dette foreslås utført gjennom dialog med sektoren og utviklingsavtaler til hver institusjon som er knyttet til finansiering vil kunne fremme

differensiering og mangfold i sektoren. Utvalget foreslår to mulige alternativer for å knytte incentiver til utviklingsavtaler, enten ved å:

- tildele friske strategiske midler knyttet til gjennomføring av utviklingsavtalene, eller
- avsette strategiske midler til gjennomføring av utviklingsavtalen gjennom øremerking av deler av rammebevilgningen

Studiepoeng	Uttelling pr årsenhet (pr. 60 studiepoeng, på emnenivå)
Kandidatproduksjon	Avlagte Bachelor- og mastergrader. Enkelte rammestyrte utdanninger (f.eks ABIOK). På programnivå (eierinstitutt)
Utteksling	Studenten må være i utlandet i mer enn 3 mnd og avlegge eksamen der. Eller vi må ta i mot studenter fra utlandet som avlegger eksamen ved NTNU
PhD	Avlagte doktorgrader. Fordeles 70/30 hoved-/bi-veileder
EU	Omsetning i kroner
NFR	Omsetning i kroner
Andre BOA	Omsetning i kroner
Publisering	Nivå 1 og nivå 2 (eks. nivå 2 Lancet og Nature, inndeling revideres jevnlig).

Figur 1. Oversikt over dagens finansieringsindikatorer

- Utvalget foreslår at man beholder **to av dagens åtte** indikatorer, studiepoengproduksjon og fullførte doktorgrader som resultatindikatorer og begge er innenfor åpen ramme. Dette mener de vil kunne bidra til forenkling av finansieringssystemet.
Utvalget foreslår å fjerne publiseringsindikatoren, som de mener har utspilt sin rolle. De peker på at kulturen for å publisere er en helt annet i dag enn den var på begynnelsen av 2000-tallet. De resterende forskningsindikatorene stimulerer ikke nødvendigvis til kvalitet og man ønsker kvalitet fremfor kvantitet. I tillegg mener de at kandidatproduksjon dissenterer utvikling av videreutdanning. Bevilgning knyttet til indikatorene som tas ut vil overføres til basisbevilgningen og høyere sats på studiepoengproduksjon.
- Det er en oppfatning i utvalget at det ikke er hensiktsmessig å foreslå en ny indikator for arbeidslivrelevans som noen andre land i Europa har gjort. Samtidig mener utvalget at økt kapasitet på videreutdanning må finansieres med nye penger. Dette kan oppnås gjennom tildeling av nye studieplasser på tilsvarende måte som andre utdanninger og styrkes med et påslag i satsen på gjennomførte studiepoeng
- Forutsetningen for de endringene som foreslås er at balansen mellom rammebevilgningen til UH-sektoren og NFR opprettholdes. De anser det som hensiktsmessig for kvalitet i forskningen at finansieringen konkurranseutsettes.
- Utvalget peker på at utviklingen i høyere utdanning de siste 20 årene har redusert kostnadsforskjellene mellom ulike typer utdanninger og anbefaler at departementet går i dialog med sektoren om den konkrete inndelingen av et redusert antall kategorier. Kategoriene er definert i skala A til E, og utvalget foreslår en reduksjon i antallet til 2-4. Dette argumenteres med at kostnadsbilde for alle utdanninger har endret seg

Høringsprosessen ved MH

Dekan har oppnevnt et fakultetsarbeidsutvalg for å jobbe med høringen. Utvalget består av:

- Jon Magnussen (prodekan undervisning)
- Jorunn Helbostad (instituttleder)
- Magnus Steigedal (instituttleder)
- Heidi Vifladt (instituttleder)
- Torstein Baade Rø (prodekan forskning)
- Børre Flovik og Surur Taso (økonomiseksjonen)

Tidsplan for arbeidet:

- Arbeidsutvalget lager førsteutkast til svar på høring om rapporten innen 28.04.
- Høringen tas opp i instituttledermøte fortløpende
- Siste utkast til instituttledermøte 02.05.
- Siste utkast sendes ut til instituttene 02.05. med frist for tilbakemelding innen 12.05.
- Saken tas opp i styremøte 12.05.
- Gjennomgang av innspillene og ferdigstille siste versjon 13.05.

Vedlegg:

- 1 Rapport fra utvalg om finansieringen av universiteter og høyskoler

Alle høringsdokumenter og høringssvar hos regjeringen.no:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-av-rapport-fra-utvalg-om-finansiering-av-universiteter-og-hoyskoler-hatlen-utvalget/id2904153/>